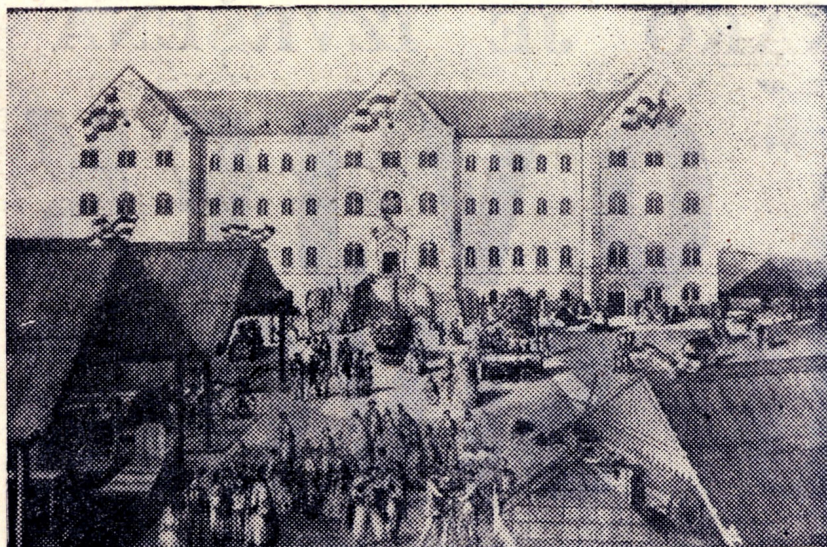

**IZLOŽBA O
»PRVOJ GOSPO-
DARSKOJ IZLOŽBI
U ZAGREBU 1864.«**

PRVA GOSPODARSKA IZLOŽBA, 1864. (SUVREMENA GRAFIKA)

'PRETHODNICA' VELESAJMA

Dok se s one strane Save ovih dana održava 63. zagrebački velesajam, dotle je u predvorju Gradske vijećnice otvorena izložba koja u skromnom obimu fotografskog i dokumentarnog materijala prikazuje »prethodnicu« današnjih velesajamskih priredbi. To je izložba posvećena »Prvoj zagrebačkoj gospodarskoj izložbi 1864. godine«, priređenoj u zgradi današnjeg Rektorata Zagrebačkog sveučilišta. Organizator izložbe je Muzej grada Zagreba u suradnji s drom M. Despotom.

Prva gospodarska izložba, koju su organizatori nazvali »Dalmatinsko - hrvatsko - slavonskom«, bila je organizirana po uzoru na izložbe koje su se održale nekoliko godina prije u poznatim svjetskim centrima. Neposredni poticaj za njeno održavanje došao je nakon izvanrednog uspjeha hrvatskih izlagača na II londonskoj, odnosno III svjetskoj izložbi 1862. godine. S kakvom pedantnošću i pažnjom je pripremana, svjedoče brojni napisi u dnevnoj štampi u kojoj je zabilježen svaki pa i najmanji događaj oko izložbe. Pune dvije godine, koliko su trajale pripreme, štampa je u detalje opisivala eksponate i njihovu vrijednost, tako da se i nekoliko mjeseci prije otvorenja znalo što će sve biti izloženo. Konačno, nakon dugotrajnih priprema, svečano otvorenje bilo je zakazano za 18. kolovoza 1864. godine. Ne treba isticati s kolikim je uzbuđenjem dočekan taj dan. Za ilustraciju spomenimo mladog karlovačkog pjesnika Đuru Klarića, koji je otvorenju izložbe posvetio jednu od svojih najboljih pjesama i primjer Zagrepčana koji su, dostojno ispunjavajući ulogu domaćina, »nahrlili« na izložbu, tako da je u samo dva dana izložbu vidjelo oko 4000 posjetilaca.

Što je sve bilo izloženo? Sudeći po onome što je pisala štampa, a i po pjesmi mladog Karlovčanina...

»Tu je (bilo) kroja i
S njenih (domovine) pletiva
ovcah i bubicah,
Tu je kova s njenih
rudah,
i mlieva s njenih
mlina
Tu je posuda i oruda
S njenih šumah i
bregovah« itd.

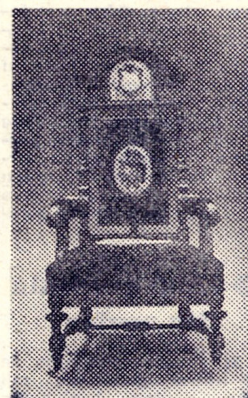
Izložba je imala nekoliko svojih atrakcija. Najveće zanimanje pobudio je »Lokomobil« (prijevozno sredstvo između lokomotive i automobila) engleske tvrtke Clayton i Shuffleworta. Nijemci su »zapanjili« sa svojim poljoprivrednim mašinama, dok su naši, domaći, izlagači »zablistali« s obrtničkim proizvodima. Evo nekoliko kurioziteta. Od 40 stolara i tapetara, koliko ih je sudjelovalo na izložbi, prvu nagradu odnio je jedan karlovački stolar za »lijepu izvedbu stolice«, ukrašene umjetnim vezom, što ga je izradilo »Društvo domoljubivih gospođa«. Ta se stolica danas nalazi u Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu, s još 12 drugih koje je izradio isti stolar kasnije. Od »metalaca«, nagrađen je bio jedan varaždinski bravar za »Staru hrvatsku bra-

vu«, koji je između ostalog bio poznat i po tome što je izrađivao i brave koje je samo on mogao otključavati.

Izložba je trajala puna dva mjeseca — do 18. listopada 1864. godine. Organizatori su priredili svečano »zatvorenje« izložbe, kojem je prisustvovao lično ondašnji hrvatski kancelar u Beču, kasniji ban, Ivan Mažuranić. Tom prilikom Mažuranić je održao govor u kome je značenje izložbe okarakterizirao ovim riječima: »Ona nam je dala dobar nauk, iz koga će i pojedinci, a i cijeli narod crpiti korist. Drugi narodi nastoje na polju obrtnosti i zanatstva i uopće na polju narodnog gospodarstva napredovati; naša je domovina udarila istim putem i mi evo vidjesmo našu moralnu snagu. Rekoh, da će ovaj nauk koga nam je izložba dala biti od velike koristi za naš narod.«

Sjajan nastup naših obrtnika ● Nagrada najboljoj stolici i najboljoj bravi

Poslije ove izložbe u Zagrebu je održano još nekoliko gospodarskih izložbi. Muzej grada Zagreba namjerava slijede-

NAGRAĐENI STOLAC
KARLOVAČKOG
OBRTNIKA

ćih godina za vrijeme Velesajma prirediti ciklus izložbi na kojima će fotografskim i dokumentarnim materijalom prikazati eksponate i izlagače tih izložbi.

E. C.